

Niepodległość. Chcesz o tym pogadać?

KAMIL PAŹDZIOR, DOKTOR NAUK HUMANISTYCZNYCH, NAUCZYCIEL HISTORII
W II LO IM. J. MATEJKI W SIEMIANOWICACH ŚLĄSKICH

Zbliżające się obchody 100-lecia Niepodległości to świetna okazja, żeby o dylematach Niepodległej poczytać i porozmawiać na spokojnie. Z dzieckiem, z rodziną, ze znajomymi. Oto historie niebanalne i pytania do dziś aktualne.

Prezydenci i premierzy, czyli o terrorystycznych korzeniach naszej niepodległości

Jak zrozumieć terrorystę – samobójcę, czy jego zamach to akt obcy naszej cywilizacji? Sięgnijmy do wspomnień pewnego zdolnego chemika, który później zostanie najdłużej urzędującym prezydentem II RP.

Fakt, że wrażliwsze jednostki dochodzą już do stanu psychicznego, który doprowadza je do stosowania najostrzejszych form odwetowych, z poświęceniem, własnego życia był najlepszym dowodem, że terror rosyjski przeszedł już granice wszelkiej wytrzymałości. (...) Postanowiliśmy wtargnąć w mundurach oficerskich w dniu galowym do wnętrza soboru (cerkwi), gdzie gromadziły się najwyższe sfery naszych siepaczy i salwą bomb ich powitać, ginąc razem z nimi! (...) Po wydaniu w ten sposób na siebie wyroku, nie interesowaliśmy się już niczym innym poza pracą przygotowawczą do zamachu (...). Przedstawialiśmy sobie obrazowo i nie bez humoru, epizody w krytycznym momencie. Ktoś z zewnątrz mógłby sądzić, że jesteśmy sadystami. Stanu naszego psychicznego nie można już było uważać za normalny. Cały ten niesamowity nastrój, był widocznie wywołany chęcią zagłuszenia działania instynktu samozachowawczego.

(Ignacy Mościcki, *Autobiografia*, Wikiźródła)

Tak po latach prof. chemii Ignacy Mościcki wspominał swoją próbę zamachu z 1892 r. na znienawidzonego rusyfikatora, generał – gubernatora Iosifa Hurko. Narodził się nowy Brutus, a może raczej nowy Kordian, który w 1926 r. zostanie dostojnym prezydentem i mianuje trzech byłych, podobnych mu terrorystów polskimi premierami (W. Sławek, J. Piłsudski i A. Prystor). Podobnie jak oni wychowany był w kulcie bohaterów romantycznych i powstańców styczniowych, wśród nich miał przecież ojca i stryjów. Znał opowieści o ówczesnych zamachowcach, tzw. sztyletnikach, choć sam wolał konstruować bomby na bazie nitrogliceryny.

Tymczasem spiskowcy z 24 letnim Ignacym na czele dokonywali próbnych eksplozji z rosnącym poczuciem zagrożenia ze strony carskich agentów. W końcu, z pomocą „wiedzionych przeczuciem” rodziców uciekli jednak za granicę i ich samobójczy atak, podobnie jak w przypadku znanego nam ze szkolnej lektury Kordiana nie doszedł do skutku. Jednak w 1905 r. podobną próbę zamachu na kolejnego generał – gubernatora, udającego się do tejże samej warszawskiej cerkwi podjął Tadeusz Dzierzbicki. Wspierała go grupa o kryptonimie nomen omen „Harakiri”. Spisek odkryto, a otoczony przez carskich agentów Dzierzbicki uruchomił bombę ginąc wraz z nimi. Niektóre zamachy kończyły się jednak sukcesem. Car Aleksander II (1881 r.) i prezydent USA McKinley (1901 r.) zmarli z ran zadanych im przez polskich zamachowców, Ignacego Hryniewieckiego i Leona Czolgosza. Tragicznym epilogiem tej romantycznej epopei stały się trzy strzały z rewolweru, które pewien syn powstańca styczniowego oddał w kierunku pierwszego prezydenta II Rzeczypospolitej.

O czym warto porozmawiać

- » Kim jest terrorysta?
- » Jakie uczucia skłoniły go do zorganizowania zamachu?
- » Dlaczego najczęściej jest młodym mężczyzną?
- » Skąd bierze się przemoc?
- » Czy w twoim kraju coś może skłonić ludzi do przemocy?
- » Czy zamach terrorystyczny może skutecznie coś zmienić?
- » Jakie znacie lepsze metody zmieniania świata?
- » Terroryzm przybiera różne formy, zwykle jest jednak rozpaczliwą próbą wymuszenia zmiany poprzez spektakularne zastraszenie przeciwnika. Pod jakimi warunkami, w jakiej sytuacji możemy uznać, że jest usprawiedliwioną formą walki?
- » Dlaczego opozycja demokratyczna z czasów PRL – u starannie go unikała.
- » Czy współczesny terroryzm (separatystyczny, religijny, moralny) ma szansę odnieść sukces, a może już odniósł?

Więcej o terrorystycznych korzeniach naszej niepodległości:

- » *Socjalista i terrorysta: lata Piłsudskiego w PPS* – „Gazeta Wyborcza”
- » *Likwidował szpicli, odbijał więźniów, zdobywał broń. "Walek" – legendarny spiskowiec PPS* – „Gazeta Wyborcza”
- » *Zamachowcy Piłsudskiego* – „Gazeta Wyborcza”
- » *Tadeusz Dzierzbicki. Zamachowiec-samobójca na usługach Piłsudskiego* – ciekawostkihistoryczne.pl